

П. С. КОРНІЄНКО

Петро Сергійович Корнієнко, кандидат юридичних наук, доцент, доцент Національної академії статистики, обліку та аудиту

**ПРАВОЗАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ АДВОКАТУРИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ
ЗАПОБІГАННЯ СВАВІЛЛЮ ДЕРЖАВИ**

Виникнувши як фундаментальний інструмент забезпечення універсальних потреб людини, держава самим фактом своєї появи створює основи для існування позадержавних інститутів, які також покликані задовольняти ці потреби. Серед таких суб'єктів важливе місце належить адвокатурі як одному з найважливіших правових інститутів правозахисної діяльності, основним завданням якої є забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги. Тому не дивно, чому стан адвокатури й ставлення до неї держави є важливим мірилом демократичності держави.

Про важливість права на кваліфіковану правничу допомогу свідчать численні міжнародно-правові документи. Так, у «Міжнародному пакті про громадянські і політичні права» 16 грудня 1966 р., ратифікованому Указом Президії Верховної Ради УРСР від 19 жовтня 1973 р., зазначено, що держава повинна гарантувати кожному, чий права і свободи порушено, ефективний засіб правового захисту, таке право повинен встановлювати суд або будь-який інший компетентний орган, передбачений правовою системою держави (ст. 2), і можливість вільного вибору обвинувачення захисника (п. 3 ст. 14)¹.

Пункт с) ч. 3 ст. 6 «Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод», що була ратифікована Верховною Радою України 17 липня 1997 р., передбачає право кожного обвинуваченого захищати себе особисто або використовувати правову допомогу захисника обраного на власний розсуд².

Також «Основні принципи, що стосуються ролі юриста», прийняті 8 Конгресом ООН, встановлюють: кожна людина має право звернутися до будь-якого юриста за допомогою для захисту і відстоювання своїх прав та захисту їх на усіх стадіях кримінального судочинства (Принцип 1); жоден суд чи адміністративний орган, в якому допускається участь адвоката, не відмовляється визнавати права юриста відстоювати в суді інтереси свого клієнта, за винятком, якщо юристу було відмовлено в праві виконувати професійні обов'язки відповідно до національного права і практики та цих принципів (Принцип 19)³.

У свою чергу, Конституційний Суд України Рішенням від 16 листопада 2000 р. № 13-рп/2000 постановив наступне: положення ч. 1 ст. 59 Конституції України про те, що «кожен є вільним у виборі захисника своїх прав» треба розуміти як конституційне право підозрюваного, обвинуваченого і підсудного при захисті від обвинувачення й особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, з метою отримання правової допомоги обирати захисником своїх прав особу, котра є фахівцем у галузі права і за законом має право на надання правової допомоги особисто або за дорученням юридичної особи⁴.

Престижність роботи адвокатури та її членів, ефективність їх діяльності безпосередньо пов'язані зі становищем людини в суспільстві й державі, від ставлення до фундаментальних принципів демократії, законності, верховенства права, наявності ефективних гарантій захисту прав людини та відповідно якісної правозахисної діяльності. Роль адвоката у процесі становлення прав людини, утвердження можливості їх захисту та відновлення є неперервною у будь-якій державі, у будь-якому правовому суспільстві. Він має діяти не тільки в інтересах конкретної особи – клієнта, а й у інтересах права загалом.

Основні положення про роль адвокатів, прийняті на VIII Конгресі ООН із запобігання злочинам, що відбувся в серпні 1990 р., проголошують особливість адвокатської діяльності в суспільстві, яку має визнавати, поважати й гарантувати держава на стадії як розробки та прийняття національного законодавства, так і у процесі правозастосування безпосередньо органами, адвокатами, суддями, прокурорами, членами законодавчої та виконавчої влади й суспільством у цілому⁵.

Адвокатура, без сумніву, виступає важливим елементом громадянського суспільства, представляючи інтереси кожного члена цього суспільства як перед ним самим, так і перед державою. Метою адвокатури є взаємодія з державою і водночас правове опозиціонування їй в межах розгляду питань захисту прав та свобод людини і громадянина. Зрештою, адвокатура є певним об'єднанням, що згуртовує довкола себе професіоналів-юристів зі спеціальним статусом, яке діє на засадах самоврядування і через яку реалізуються права юриста на зайняття адвокатською діяльністю.

Здобуття Україною незалежності започаткувало низку докорінних трансформацій державних та громадських інституцій, що в цілому формують ефективне забезпечення функціонування конституційної держави. Тому майже одразу було зроблено перші законодавчі кроки з метою створення самостійної, незалежної адвокатури. 19 грудня 1992 р. був прийнятий Закон України «Про адвокатуру»⁶, відповідно до якого адвокатуру в Україні визначено як добровільне професійне громадське об'єднання, покликане згідно з Конституці-

єю України сприяти захистові прав, свобод і представляти законні інтереси громадян, іноземних громадян, осіб без громадянства, юридичних осіб, подавати їм іншу юридичну допомогу (ст. 1 Закону).

З метою удосконалення діяльності адвокатури в цілому та кожного адвоката зокрема, покращення становлення високого професійного рівня надання послуг у сфері правової допомоги, поряд із Законом України «Про адвокатуру» було затверджено та схвалено Правила адвокатської етики (схвалені Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури при Кабінеті Міністрів України 1 жовтня 1999 р.), якими чітко регламентовано права й обов'язки адвоката⁷.

У 2012 р. набрав чинності новий Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»⁸. Разом із новим Кримінальним процесуальним кодексом України⁹ та Законом України «Про безоплатну правову допомогу»¹⁰ він створює підґрунтя для здійснення професійної правозахисної діяльності в Україні. Закон регулює питання адвокатської діяльності повніше, ширше й глибше. Він визначає правові засади організації та роботи адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні.

Адвокатська діяльність здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів. (ст. 4 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»). Принципи адвокатської діяльності глибше розкрито в Правилах адвокатської етики.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачає дотримання Правил адвокатської етики як одного з основних професійних обов'язків адвоката. Нові та чинні на сьогодні Правила адвокатської етики затверджені Установчим З'їздом адвокатів України від 17 листопада 2012 р.¹¹, які розкривають роль, місце та значення діяльності адвоката і адвокатури загалом.

Надзвичайна важливість функціонального навантаження адвокатури вимагає від адвокатів слідування високим етичним стандартам поведінки. При цьому специфіка, комплексний характер обов'язків, що покладено на адвокатуру, обумовлюють необхідність збалансування засад служіння адвоката інтересам окремого клієнта та інтересам суспільства в цілому, дотримання принципів законності й верховенства права.

Протягом століть, відколи існує адвокатура, ведуться пошуки моральних критеріїв оцінки її діяльності, вироблення і встановлення стандартів професійної діяльності адвокатури. З одного боку, це обумовлено особливим правовим і соціальним статусом адвокатури, з іншого, – усвідомленням необхідності підтримки високої суспільної довіри для функціонування самого інституту адвокатури.

У юридичному середовищі досить довго тривали дискусії про роль і місце інституту адвокатури в механізмі держави. Цікавою у даному плані є думка Л. В. Тацій, яка в своєму дисертаційному дослідженні обґрунтувала позицію про недоцільність віднесення інституту адвокатури ні до системи органів юстиції, ні до державних установ, ні до політичної системи, оскільки це суперечило б принципу незалежності. Адвокатура, на її думку, вважається інститутом громадянського суспільства, який є не лише об'єднанням професіоналів-юристів, а й правозахисною інституцією, що реалізує свої повноваження у тісній взаємодії з органами юстиції, а також іншими органами правозахисної дії – судовими органами, нотаріатом, органами реєстрації актів громадянського стану, державної виконавчої служби, судово-експертними установами та іншими державними і недержавними установами, а також інститутами громадянського суспільства. Подібне віднесення адвокатури до інституцій громадянського суспільства покладає на останню додаткові функції щодо захисту прав і свобод людини і громадянина в такому суспільстві¹².

Визнаючи адвокатуру як інститут громадянського суспільства, це сприяє зміцненню її інституційної незалежності, ефективній реалізації основних прав громадян і їх об'єднань, які багато в чому залежать, в тому числі, і від правильної організації інституту адвокатури. Організація адвокатури повинна задовольняти потребам і завданням, які породжуються основними правами громадян і їх об'єднаннями. Від адвокатури вимагається насамперед прояв загальної волі щодо їх дотримання. Адвокатура має розглядати їх як мету й міру, підпорядковувати свою діяльність цим принципам, виправляти будь-які відхилення від закріплених і гарантованих прав та свобод. Реально «творити» заходи, спрямовані на захист прав і свобод людини і громадянина.

Важливо підкреслити, що сучасна складова характеристики вітчизняного інституту адвокатури безпосередньо пов'язана з перенаправленістю вектора його покращення не тільки у сфері вдосконалення судової системи, а й як самостійного інституту громадянського суспільства, що формується в Україні. Пріоритетними напрямками вдосконалення адвокатури є організаційна незалежність, професійна компетентність, самоврядність, невід'ємність адвокатури від правосуддя і від ефективного захисту прав і свобод людини.

Одночасно із питаннями надання адвокатури високого статусу та завоювання довіри постає питання про надання адвокатури повної незалежності від державних органів, що має подвійну оцінку. З першого погляду, відмова від детальної регламентації адвокатської діяльності та невтручання держави в процес здійснення професійних функцій адвокатури може забезпечити їй найбільш ефективне розв'язання покладених на неї завдань, як на рівні індивідуальної діяльності адвоката, так і на рівні адвокатури як колективного об'єднання, самоврядного об'єднання професіоналів.

Водночас за своєю сутністю адвокатська діяльність є правозахисною, спрямованою на захист прав і свобод людини і громадянина. Враховуючи це, стає очевидним, що адвокат постійно взаємодіє з державою, а сама адвокатура як відповідне об'єднання неможливе без закріплення у відповідних нормах. Це наповнює адвокатську діяльність важливим змістом не тільки організаційного чи правового характеру, а й етичного чи морального та додатково свідчить про важливість і її високий статус. Разом із тим зберігаючи відповідно незалежність від держави¹³.

Ще одним важливим аспектом реалізації права на правосуддя є незалежність адвокатів, оскільки людина, яка бажає скористатися своїми конституційними правами – правом на судовий захист, повною мірою може скористатися цим правом тільки в тому випадку, якщо вона користується юридичною допомогою консультанта, обізнаного в питаннях права, який не піддається сторонньому впливу.

Якщо право на доступ до судового захисту, або право бути заслуханим в суді, або право на справедливий судовий розгляд і тим самим закріплене в конституції право людини на правову допомогу не може бути реалізоване через незалежну, професійну юридичну допомогу, то без такої юридичної допомоги постійно існувала б небезпека порушення прав людини, що в силу своєї необізнаності робитиме неправильні кроки в судовому процесі, необдуманими висловлюваннями заподіє собі шкоду або позбудеться будь-яких прав, не скориставшись відповідними можливостями вчасно, згідно з процесуальним порядком.

Все це означало б, що гарантований конституцією правовий захист є правовою фікцією. Але право на захист і правову (юридичну, правничу) допомогу, як і інститут адвокатури, мають безпосереднє конституційне закріплення. Поняття «юридична допомога» утворює сукупність наступних істотних ознак:

- вплив на елементи життєдіяльності конкретної фізичної або юридичної особи несприятливих факторів викликають загрозу природному здійсненню правового статусу, охоронюваним інтересам, подолання або досягнення яких неможливе без звернення до певного спеціаліста – адвоката;

- активна професійна діяльність адвоката, яка спрямована на з'ясування умов певної конфліктної ситуації, і вжиття заходів щодо попередження або захисту порушених прав і свобод; вироблення рекомендацій довірителя щодо реалізації його правоохоронюваних інтересів;

- укладення угоди на надання юридичної допомоги;

- співпраця особи, яка потребує юридичної допомоги (позивача, відповідача, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого і т.д.), з обраним ним юристом, спрямована на повідомлення необхідної для надання допомоги інформації, передачу документів, речових та інших доказів;

- професійна таємниця як обов'язковий елемент довіри між адвокатом і особою, яка потребує юридичної допомоги;

- незалежність адвоката, який надає юридичну допомогу, від інших фізичних і юридичних осіб;

- пріоритет інтересів клієнта над своїми особистими інтересами;

- наявність особливих (у більшості випадків регулюються законодавством) методів і способів надання юридичної допомоги, корпоративних правил професійної діяльності та етики;

- неможливість гарантування позитивного результату при наданні юридичної допомоги¹⁴.

Право на юридичну допомогу було чітко встановлено в Конституції США, поправка VI якої встановлювала правило, згідно з яким «в усіх кримінальних справах обвинувачений повинен мати право на швидкий і відкритий суд безсторонніх присяжних зі штату чи округу, де скоєно злочин, і то ці округи закон має попередньо визначати. Обвинуваченого треба повідомляти про зміст і причину обвинувачень, право мати зводни зі свідками позивача, за обов'язковою для усіх процедурою ставити свідків на свою користь і вдаватися до допомоги адвоката для свого захисту»¹⁵.

Саме з положення «вдаватися до допомоги адвоката для своєї оборони» і починається історія подальшого конституційного закріплення інституту адвокатури.

У сучасній теорії конституційного права право на юридичну допомогу належить до конституційних гарантій права і свобод людини, у тому числі й гарантіям правосуддя. Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод 1950 р. поділяє право на юридичне представництво, що гарантується п. 1 ст. 6, і право на захист, що гарантується п. 2 ст. 6, і п'ятьма підпунктами п. 3 ст. 6 Конвенції. Право на юридичне представництво насамперед стосується сфери дії цивільних прав та обов'язків (п. 1 ст. 6), а право на захист – гарантії презумпції невинуватості (п. 2 ст. 6) і мінімального процедурного захисту відповідно до п. 3 ст. 6.

Таким чином, враховуючи високий статус адвокатури у правовій державі, даний інститут покликаний не тільки виконувати правозахисну функцію, а й забезпечувати пріоритетність дії норм Основного Закону в цілому, адже захист прав особи прямо пов'язаний з повноваженнями адвокатів щодо забезпечення верховенства Конституції, її головних цілей та принципів. Додатково варто звернути увагу, що адвокатура є основним органом, який забезпечує та реально здійснює проголошене в ст. 63 Конституції України право на захист підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, оскільки саме цей елемент громадянського суспільства спроможний найбільш ефективно та організовано забезпечити реалізацію цієї конституційної норми.

Адвокатура – унікальне юридичне явище, це єдина організація, яка виконує державну (публічно-правову) функцію і не є при цьому державним органом.

Також серед науковців поширена думка, згідно з якою діяльність адвокатури при наданні кваліфікованої юридичної допомоги одночасно поєднує дві сторони: приватний інтерес (відновлення порушеного права конкретного довірителя) та публічний інтерес (інтерес усього суспільства в цілому). Публічний інтерес виражається в передбаченому та реалізованому режимі законності, своєчасним припиненням порушень прав і свобод громадян, відновленні порушеного права і попередженні таких порушень в майбутньому. Саме публічний інтерес зумовлює значною мірою соціальний статус адвокатури як інституту громадянського суспільства¹⁶.

Основи адвокатури та адвокатської діяльності закладає Конституція України у ст. 131-2, яка закріплює, що для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура. Незалежність адвокатури гарантується. Засади організації й діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом.

Важливою нормою, що впливає на всю систему надання юридичних послуг в Україні, є положення Конституції України про те, що виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення.

Законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена.

Розділ XV Конституції України «Перехідні положення», у п. 16¹ п. 11 встановлює певні особливості реалізації ст. 131². Зокрема, представництво відповідно до п. 3 частини першої ст. 131¹ та ст. 131² цієї Конституції виключно прокурорами або адвокатами у Верховному Суді та судах касаційної інстанції здійснюється з 1 січня 2017 р.; у судах апеляційної інстанції – з 1 січня 2018 р.; у судах першої інстанції – з 1 січня 2019 року. Представництво органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах виключно прокурорами або адвокатами здійснюється з 1 січня 2020 року. Таким чином, була встановлена адвокатська монополія на представництво інтересів осіб в органах судової влади.

Умовно щодо адвокатської монополії всі країни Західної Європи можна розділити на три групи. Перша група – абсолютна монополія (Греція, Франція, Іспанія, Португалія, Люксембург, Норвегія, Кіпр). Так, зокрема, в Іспанії існує адвокатська монополія як на професійне судове представництво, так і на здійснення консультативної діяльності у сфері права. У Португалії, так само як і в Іспанії, адвокати мають монополію на професійне судове представництво, а також правове консультування. Відповідно до Закону про адвокатуру Люксембургу від 10 серпня 1991 р. особам, які не є адвокатами, забороняється здійснювати судове та позасудове представництво, консультативну діяльність з юридичних питань.

Друга група – обмежена монополія: Австрія, Італія, Бельгія, Данія, Швеція, Великобританія, ФРН, Нідерланди. В Італії, наприклад, розрізняють правові дії, які здійснюються особами, внесеними до адвокатського реєстру, і «відносно вільні дії», які можуть здійснюватися і не адвокатами. Здійснення професійного правового консультування особами, яких не внесено до реєстру, утворює склад кримінального злочину (ст.ст. 493, 348 Кримінального кодексу Італійської Республіки). Адвокати Нідерландів мають монополію тільки на судове представництво. Відсутність адвокатської монополії на надання консультативних послуг та позасудове представництво призвело до гострої конкуренції між адвокатами та звичайними юристами. 2/3 обсягу наданих консультативних послуг припадає на «не адвокатів». У Данії відповідно до пар. 131 Закону «Про надання юридичної допомоги» консультативною діяльністю можуть займатися тільки адвокати. Позасудове представництво мають право здійснювати особи, які не є адвокатами, тільки на безоплатній основі. Крім адвокатів, платне судове представництво мають право здійснювати нотаріуси, аудиторі, податкові консультанти, страхові агенти.

Третя група – дерегульований ринок адвокатських послуг (Фінляндія, Мальта та ін). У Фінляндії ринок юридичних послуг повністю дерегульований. На ринку конкурують адвокати з особами, які мають вищу юридичну освіту; в принципі цією діяльністю можуть займатися і не юристи (особи, які не мають професійної освіти).

До першої групи країн приєдналася й Україна після проведення конституційної реформи правосуддя. Таким чином, інститут адвокатури є особливим інститутом громадянського суспільства з чітко визначеними філософсько-правовими характеристиками, які спрямовані на виконання правозахисної функції. Даний інститут поєднує в собі багато рис професійної, громадської, корпоративної організації зі специфічними морально-правовими засадами функціонування відповідно до параметрів сучасної гуманістичної правозахисної ідеї, яка так довго знаходить своє реальне втілення в Україні.

¹ Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р., ратифікований Указом Президії Верховної Ради УРСР від 19 жовтня 1973 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043

² Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р., ратифікована Верховною Радою України 17 липня 1997 р. (із змінами та доповненнями) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004

³ Основні принципи, що стосуються ролі юристів, прийняті Восьмим Конгресом ООН з попередження злочинності та поведіння з правопорушниками 27 серпня – 7 вересня 1990 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_31

⁴ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Солдатов Геннадія Івановича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України, статті 44 Кримінально-процесуального кодексу України, статей 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про право вільного вибору захисника) від 16 листопада 2000 року № 13-рп/2000 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-00>

⁵ Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 р. // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – К. : Юрінком, 2000. – № 1.

⁶ Про адвокатуру : Закон України від 19 грудня 1992 р. № 2887-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1993. – № 9. – Ст. 62.

⁷ Правила адвокатської етики, схвалені Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури при Кабінеті Міністрів України 1 жовтня 1999 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS128.html

⁸ Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 27. – Ст. 282.

⁹ Кримінальний процесуальний кодекс від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.

¹⁰ Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 2 червня 2011 р. № 3460-VI (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 51. – Ст. 577.

¹¹ Правила адвокатської етики, затверджені Установчим З'їздом адвокатів України від 17 листопада 2012 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vkdka.org/pravil-advokatskoji-etiki/>

¹² Тацій Л. В. Юридична природа адвокатури в системі захисту прав і свобод людини і громадянина : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень» / Л. В. Тацій. – Х., 2008. – С. 6.

¹³ Подоляка А. М. Захист прав і свобод громадян засобами адвокатури // Форум права. – 2009. – № 1. – С. 431 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/FP/2009-1/09pamgza.pdf>

¹⁴ Печерский В. В. Институт адвокатуры: теория основных понятий и принципов / В. В. Печерский. – М. : Юрлитинформ, 2008. – С. 62–63.

¹⁵ Конституція Сполучених Штатів Америки (переклад) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikisource.org/wiki/%D0%A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%A1%D0%A8%D0%90

¹⁶ Козьмініх А. В. Роль інституту адвокатури в реалізації правозахисної функції громадянського суспільства: автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.02 / Альона Віталіївна Козьмініх. – Одеса: 2008. – С. 5.

Резюме

Корнієнко П. С. Правозахисна діяльність адвокатури як ефективний спосіб запобігання свавілля держави.

У статті досліджуються питання діяльності адвокатури як важливого елементу правозахисного механізму та інституту, що ефективно протидіє протиправній діяльності держави. Автор акцентує також увагу на проблемних питаннях діяльності адвокатури, гарантій роботи захисників та представників особи, їх ролі у процесі забезпечення захисту прав і свобод людини і громадянина.

Ключові слова: адвокатура, захист прав і свобод людини і громадянина, право на правову допомогу, правозахисна діяльність, конституційна реформа щодо правосуддя.

Резюме

Корнієнко П. С. Правозащитная деятельность адвокатуры как эффективный способ предотвращения произвола государства.

В статье исследуются вопросы деятельности адвокатуры как важного элемента правозащитного механизма и института, который эффективно противодействует противоправной деятельности государства. Автор акцентирует также на проблемных вопросах деятельности адвокатуры, гарантий работы защитников и представителей лица, их роли в процессе обеспечения защиты прав и свобод человека и гражданина.

Ключевые слова: адвокатура, защита прав и свобод человека и гражданина, право на правовую помощь, правозащитная деятельность, конституционная реформа правосудия.

Summary

Korniyenko P. Remedial Activities of Advocacy as an Effective Way to Prevent Arbitrary State.

The article deals with the question of the advocacy activity as an important element of human rights protection mechanisms and institutions that effectively counteract the activity of the state. The article depicts the formation genesis of the Institute of advocacy activity of a civil society in modern Ukraine. Attention is drawn to the provisions of international instruments that capture the need for securing the right to counsel, legal aid and so on. The problems of the advocacy in order to protect the rights and freedoms of man and citizen in the context of changes to the Constitution of Ukraine on justice are described in the article. The author also focuses on the problematic issues of the advocacy, guarantees of defenders and representatives of the person, their role in the protection of rights and freedoms of man and citizen.

Key words: advocacy, protection of the rights and freedoms of citizens, the right to legal assistance, constitutional reform on justice.